

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Reklámgrafikai mű integritásának sérelme

Ügyszám: SZJSZT-20/08.

A megkereső Bíróság által feltett kérdések:

- 1. A perbeli grafika, az alperes által átadott zöld- fehér- sárga színekből álló piramisszerű alakzat felhasználásával készült – nap felé törő sárkány a felhős égbolttal és a fény csillanásával – szerzői jogi védelem alá eső alkotás-e?**
2. Amennyiben igen, az alperesi felhasználás során a 2001. szeptember hó 20-23-án tartott kongresszusra készített jegyzetfüzet, üdvözlőkártya és „Váltási tanácsadó esettanulmányok” elkészítésével sérült-e a mű egysége?

Az I.r. felperes által feltett kérdések:

1. Állapítsa meg a szakértő, hogy a peres iratokhoz 2/a-c sz. alatt csatolt, V. F. grafikus (II. r. felperes) által készített grafika egyedi, egyéni jelleggel bíró szerzői (grafikai) alkotásnak tekinthető-e?
2. Megsértette-e alperes V. F. grafikusnak a mű egységéhez fűződő szerzői jogát azzal, hogy a peres iratokhoz 2/a-c. sz. alatt csatolt grafikából a 3/a-c. sz. grafikákat készítette és használta fel V. F. hozzájárulása nélkül?
3. A 2. kérdésben meghatározott két grafika összehasonlítása alapján a 3/a-c. sz. alatt csatolt (alperes által készített) grafika tekinthető-e a 2/a-c sz. alatt csatolt (V. F. által készített) grafika szolgálai másolatának, illetve tekinthető-e a V. F. által készített grafika engedély nélküli módosításának?
4. A 3/a-c sz. alatt csatolt (alperes által készített) grafika csorbította-e az eredeti mű egységének integritását?
5. Azzal, hogy alperes 3/a-c. szám alatt csatolt grafikát a 2001. szeptember 20-23. között megtartott konferenciára készített anyagokon (meghívó, váltási tanácsadó és jegyzetfüzet) I. r. felperes hozzájárulása nélkül felhasználta, megsértette-e I. r. és/vagy II. r. felperes szerzői vagyoni jogait?
6. Az alkalmazott grafikai mű korlátlan felhasználási joga ellenértékének meghatározásánál elfogadható-e az a szakmai gyakorlat, amelyet a peres iratokhoz csatolt MAKSZ állásfoglalás is leír, azaz: egy korlátlan felhasználású reklámgrafikai mű szerzői jogdíját a korlátozott jogokat engedélyező alkotói honorárium 200-300%-ban állapítják meg?

Az eljáró tanács szakvéleménye

A megkereső Bíróság által feltett kérdésekre:

Ad 1. A válasz megadásához a szerzői jogról szóló 1999. évi törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1. §-ának rendelkezéseiből kell kiindulni, s meg kell vizsgálni a V. F. grafikus által készített (2/a-c sz. alatti) grafikákat abból a szempontból, hogy megfelelnek-e az Szjt. 1. §-ában foglalt feltételeknek.

Az Szjt. 1. §-ának (1) bekezdése szerint „Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.” Művészeti alkotásnak minősülnek-e ezen ábrák? Véleményünk szerint igen.

Az 1. § (2) bekezdése példálózó felsorolással jelöli meg a szerzői jogvédelem alá tartozó alkotásokat. A *h*) pontba tartozók: „*a rajzolás, festés, szobrászat, metszés, könyvmás útján vagy más hasonló módon létrehozott alkotás és annak terve*”. A becsatolt grafikák e felsorolásba tartoznak, rajzolás útján jöttek létre.

Ezt követően az 1. § (3) bekezdését, annak is az első mondatát kell vizsgálni, mely szerint: „*A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó, egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg.*” A grafika a szerző szellemi tevékenységéből fakadó, egyéni és eredeti jellegű mű, teljes körű szerzői jogi védelem alá tartozó professzionális alkotás.

Az eljáró tanács válasza: Igen, a V. F. által készített grafika, a zöld- fehér- sárga színekből álló piramisszerű alakzat felhasználásával készült, nap felé törő sárkány a felhős égbolttal és a fény csillanásával – szerzői jogi védelem alá eső alkotás.

Ad 2. Az alperesi felhasználás során a 2001. szeptember hó 20-23-án tartott kongresszusra készített jegyzetfüzet, üdvözlőkártya és „Váltási tanácsadó esettanulmányok” (3/a-c sz. alatt csatolt grafikák) elkészítésével sérült a mű egysége. Az eredeti, V. F. által készített grafika utalás a természeti környezetre, a geometrikus motívum jelzés szerűen közelít a természetes felhőkhöz, míg az alperes által készített munka majdnem beépíti azt a természetes környezetben, s ezáltal módosítja, megváltoztatja az eredeti mű szerzőjének koncepcióját.

Az I.r. felperes által feltett kérdésekre:

Ad.1. E kérdésre a választ a Bíróság által feltett 1. számú kérdésre adott válaszunkkal megadtuk.

Ad.2. E kérdésre a választ a Bíróság által feltett 2. számú kérdésre adott válaszunkkal megadtuk.

Ad.3. A 2. számú kérdésre a Bíróság részére adott válaszunkban részletesen kifejtettük, hogy az eredeti mű jogosulatlan megváltoztatása történt az alperesi grafikák elkészítésekor. Tehát nem „csak” szolgai másolásról, azaz jogosulatlan felhasználásról van szó, hanem ennél többről, a mű jogosulatlan megváltoztatásáról.

Ad.4. Az alperes által készített grafika csorbította az eredeti mű egységének integritását, mint azt a felperes kérdésére adott 2. és 3. számú válaszunkban megadtuk.

Ad.5. Az Sztj.-nek a vagyoni jogokkal foglalkozó 16.§-a szerint „*A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. Jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet.*”

Az eljárás tárgyát képező grafika egyedi sajátos jellegét az jelenti, hogy az alkotó a felperesi embléma finom torzításával feltörekvő sárkányt formált, amelynek farokrésze ugyanez a motívum térbe torzítva. Ezzel tehát az eredeti grafikát vette át. Minden olyan grafika (akár fotós, akár illusztratív jellegű) szerzői jogi védelemben részesül amikor is az alapötlet valamilyen új formát kap, más technikával készül, azt átdolgozzák, vagy korszerűsítik. A felperesi grafikai megfogalmazás kimeríti az egyedi jelleget, mely a szerzői jogi oltalmat megalapozza.

A per adatai szerint Alperes a 2001. szeptember 20-23. között megtartott konferenciára készített anyagokon (meghívó, váltási tanácsadó és jegyzetfüzet) I. r. felperes hozzájárulása nélkül használta fel az általa jogosulatlanul megváltoztatott grafikákat. Véleményünk szerint ezzel közvetlenül megsértette az I. r. felperes vagyoni jogait, aki 1998. január 1-én határozatlan idejű, korlátozás nélküli felhasználásra irányuló szerződést kötött V. F. grafikusművésszel. Alperesi jogosulatlan felhasználás áttételesen sértette II. r. felperes vagyoni jogait is, mert amennyiben az I. r. felperes nem részesült jogdíjban – nem részesíthette II. r. felperest sem jogdíjkifizetésben.

Ad.6. Az alkalmazott grafikai mű korlátlan felhasználási joga ellenértékének meghatározásánál elfogadható a hivatkozott MAKSZ állásfoglalásban szereplő megállapítás, mely szerint egy korlátlan felhasználású reklámgrafikai mű szerzői jogdíját a tapasztalat szerint a korlátozott jogokat engedélyező alkotói honorárium 200-300%-ban állapítják meg.

E gyakorlatot a ma már hatályon kívül lévő, az alkalmazott grafikai művek felhasználási szerződéseinek feltételeiről és a szerzői díjról szóló 6/1970. (VI. 24.) MM rendelet 8. §-ának (2) bekezdése alapozta meg, mely szerint a szerzői díj a rendelet mellékletében meghatározott díjtétel felső határát meghaladó összegben, de legfeljebb annak kétszeresében is meghatározható volt, ha a szerződés szerint a felhasználó határozatlan időtartamra szerzett kizárólagos felhasználási jogot.

Dr. Vida Sándor
a tanács elnöke

Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Benczúr Gyula
a tanács szavazó tagja